

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2023 m. sausis

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [2-54-464/2023](#), pasisakydamas dėl kreditorių susirinkimo nutarimo, kuriuo nuspręsta neįtraukti papildomo klausimo į susirinkimo darbotvarkę, LApT pažymėjo, jog bankrutavusio juridinio asmens kreditoriams žinant (turint žinoti), kad bankrutuojantis juridinis asmuo įsiteisėjusių teismų sprendimų pagrindu turi prievolę iš administravimui skirtų lėšų pareiškėjui atlyginti jo patirtas bylinėjimosi išlaidas ir kad dėl tokių išlaidų atlyginimo visų pirma turi būti sprendžiama kreditorių susirinkime balsuojant dėl administravimo sąmatos pakeitimo, kreditorių atsisakymas į darbotvarkę įtraukti šį klausimą pagal pareiškėjo pateiktą pasiūlymą aiškiai stokojo pagrįstumo, kadangi ginčijamas kreditorių susirinkimo nutarimas susirinkime nesvarstyti pareiškėjo pateikto naujo darbotvarkės klausimo didžiosios bankrutuojančio juridinio asmens kreditorės balsais buvo priimtas nemotyvuotai (vien formaliais motyvais) ir ignoruojant įsiteisėjusio teismo sprendimo privalomumo principą, o tai, LApT vertinimu, prieštarauja Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatyme (toliau – JANĮ) keliamiems juridinio asmens nemokumo tikslams, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.5 straipsnyje įtvirtintiems teisingumo, sąžiningumo ir protingumo principams, todėl taip buvo pažeisti bankrutuojančios bendrovės kreditorių mažumos teisėti interesai.

Civilinėje byloje Nr. [e2-23-467/2023](#), spręsdamas dėl priešieškinių teisingumo bankroto byloje, LApT pažymėjo, kad kreditorės, kurios buveinė yra Čekijoje, finansinio reikalavimo tvirtinimo atsakovės, kurios buveinė yra Lietuvoje, bankroto byloje klausimas nagrinėjamas vadovaujantis imperatyviomis nemokumo proceso teisės normomis. Nemokumo byloje su užsienio elementu pareiškus priešieškinį nepasikeičia Lietuvos

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

teismams priskirtas su nemokumo byla susijusių ir pareikštų reikalavimų teisingumas.

Civilinėje byloje Nr. [2-95-407/2023](#), pasisakydamas dėl nemokumo administratoriaus atstatydinimo, LApT akcentavo, kad procesinė iniciatyvos teisė kreiptis dėl nemokumo administratoriaus atstatydinimo suteikta tik kreditoriams, turintiems ½ dalį visų kreditorių teismo patvirtintų reikalavimų sumos, ir tokiu atveju procesas vyksta bendra tvarka. Tačiau visais kitais atvejais dėl materialinių teisinių pagrindų atstatydyti bankroto administratorių buvimo (nustatymo) teismas sprendžia savo iniciatyva, nepriklausomai nuo to, ar teismui pateikta faktinį atstatydinimo pagrindą sudaranti informacija prašymo (pareiškimo) forma, ar teismui tokia informacija pateikta (gauta) kitais įstatymui neprieštaraujančiais būdais. Nutartis (rezoliucija), kuria atsisakoma pradėti bankroto administratoriaus atstatydinimo procesą, yra neskundžiama.

Tačiau nustačius nemokumo administratoriaus galimo atstatydinimo pagrindus, priimamos dvi nutartys: pirmąją nutartimi nurodomos reikšmingos aplinkybės, susijusios su nemokumo administratoriaus atstatydinimo klausimo nagrinėjimu, nustatomas galimo atstatydinimo faktinis ir teisinis pagrindas ir klausimas paskiriamas nagrinėti teismo posėdyje, antrąją nutartimi teismo posėdyje išsprendžiamas nemokumo administratoriaus atstatydinimo klausimas. Nutartis, kuria atstatydinamas nemokumo administratorius, gali būti skundžiama, išskyrus atvejus, kai nemokumo administratorius atstatydinamas pagal JANĮ 39 straipsnio 1 dalies 1 punktą.

Civilinėje byloje Nr. [e2-110-934/2023](#) spręsdamas klausimą dėl pareiškimo iškelti bankroto bylą teisme priėmimo, kai bankroto byla jau iškelta

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, LAPT atkreipė dėmesį, kad CK 2.106 straipsnyje yra nustatyti juridinio asmens likvidavimo pagrindai, vienas iš jų – Juridinių asmenų registro tvarkytojo sprendimas likviduoti juridinį asmenį vadovaujantis CK 2.70 straipsniu. Juridinio asmens, kuriam inicijuojamas likvidavimas, statusą įmonė įgyja, kai Juridinių asmenų registro tvarkytojas Juridinių asmenų registro nuostatuose nustatyta tvarka priima sprendimą inicijuoti juridinio asmens likvidavimą (CK 2.70 straipsnio 3 dalis). Aptartu teisiniu reglamentavimu įstatymų leidėjas siekė suteikti galimybę Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva inicijuoti juridinio asmens likvidavimą, jeigu, be kita ko, juridinis asmuo neturi turto ar jo nepakanka bankroto administravimo išlaidoms apmokėti.

LAPT atkreipė dėmesį į tai, kad pirmosios instancijos teismas, gavęs prašymą iškelti bankroto bylą, turėjo spręsti jo priėmimo bei bankroto bylos iškėlimo klausimą, kadangi CK 2.70 straipsnio 6 dalyje kreditoriui aiškiai ir nedviprasmiškai nustatyta teisė, jau vykstant įmonės likvidavimui Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, per vienerius metus kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo. Be to, aiškinimas, kad, Juridinių asmenų registro tvarkytojui inicijavus likvidavimo procedūrą, kreditoriai neturi teisės inicijuoti bankroto bylos iškėlimo, galėtų sudaryti prielaidas paneigti kreditorių teisę į finansinių reikalavimų patenkinimą JANĮ nustatyta tvarka, jeigu paaiškėtų, jog Juridinių asmenų registro tvarkytojo sprendimu likviduojama įmonė turi turto.

Civilinėje byloje Nr. [e2-11-330/2023](#) pasisakydamas dėl teismo nutarties, kuria ieškovė įpareigota į teismo specialiąją sąskaitą sumokėti lėšas ekspertizės išlaidoms padengti, LAPT nurodė, kad CPK 90 straipsnyje *de jure* reglamentuojama nurodytų procesinių

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

veiksmų atlikimo išlaidų apmokėjimo tvarka, kuria remiantis galimos išlaidos pagal bendrą taisyklę turi būti apmokamos avansu, todėl teismo nustatytą įpareigojimą papildomai sumokėti x sumą ekspertizei nėra pagrindo vertinti kitaip kaip įpareigojimą sumokėti avansą ekspertizės išlaidoms padengti.

Taigi, teismas įpareigojo ieškovę sumokėti įmoką, kuri prilygintina CPK 90 straipsnio 3 dalyje nurodytam avansui, skirtam CPK 88 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytų sumų išmokėjimui užtikrinti. Vadinasi, skundžiamos nutarties dalies, kuria ieškovei nustatytas lėšų į teismo specialiąją sąskaitą sumokėjimo įpareigojimas, negalima priskirti prie nutarčių, priimtų dėl bylinėjimosi išlaidų, dėl kurių gali būti paduotas atskirasis skundas pagal CPK 100 straipsnį.

Civilinėje byloje Nr. [e2-94-407/2023](#), vertindamas prašymo taikyti laikinąją apsaugos priemonę, buvusiam vadovui nevykdant pareigos perduoti bankrutuojančios įmonės turtą, galimybę, LAPT nurodė, kad susidarius tokiai situacijai, kai buvęs bankrutuojančios įmonės vadovas vengia bendradarbiauti su nemokumo administratore, neperduoda jai konkretaus įmonės turto ir neinformuoja apie priežastis, dėl kurių to negali padaryti, bei esant duomenų apie neteisėtą šio turto naudojimą, taip pažeidžiamos bankrutuojančios įmonės ir jos kreditorių teisės. Įstatymų leidėjas nustatė sankcijas, kurios gali būti taikomos tokiais atvejais, pavyzdžiui, teismas gali skirti juridinio asmens valdymo organui iki vienos minimalios mėnesinės algos dydžio baudą už kiekvieną minėtos pareigos nevykdymo dieną (JANĮ 57 straipsnio 3 dalis), apriboti juridinio asmens vadovo teisę nuo 1 iki 5 metų eiti viešojo ir (ar) privataus juridinio asmens vadovo pareigas ar būti kolegialaus valdymo organo nariu (JANĮ 13 straipsnio 2 dalies 3 punktas). Tačiau tam tikrais atvejais, net ir pritaikius minėtas sankcijas, įstatymo tikslas gali likti nepasiektas.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Nagrinėjamoje byloje akivaizdu, kad buvusiam įmonės vadovui teismo paskirtos baudos ir išduoti vykdomieji raštai jas išieškoti priverstine tvarka neturėjo įtakos siekiant paskatinti jį vykdyti savo pareigas. Tokiu atveju, apeliacinės instancijos teismo vertinimu, yra pagrindas imtis kitų įstatyme numatytų priemonių – taikyti laikinąsias apsaugos priemones vadovui.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-164-407/2023](#) pasisakydamas dėl grynai ekonominio pobūdžio žalos sampratos, LAPT vadovavosi teisės doktrinoje išgryninta ekonominio pobūdžio žalos samprata ir padarė išvadą, kad ieškovei nebuvo padaryta grynai ekonominio pobūdžio žala, o dėl netinkamai atliktų projektavimo ir statybos darbų vėliau buvo pagamintas teisės aktų reikalavimų neatitinkantis produktas (turtas), kurį reikėjo taisyti, keičiant netinkamas sudedamąsias dalis tinkamomis, taigi, nuostoliai kilo dėl netinkamai atsakovo suteiktų paslaugų. Teisėjų kolegija padarė išvadą, kad faktinė situacija neatitinka teisės doktrinoje išskiriamų grynai ekonominio pobūdžio nuostolių (žalos) požymių.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-28-881/2023](#), sprenddamas turto hipotekos sandorio pripažinimo negaliojančiu klausimą, LAPT nurodė, kad teisės normos, kuriomis nustatoma, kad daiktą įkeisti gali tik jo savininkas, yra imperatyvios (CK 4.206 straipsnis). Taigi, pripažinus negaliojančia pirkimo–pardavimo sutartį, kyla hipotekos sutarties galiojimo klausimas. Kadangi pirkimo–pardavimo sutartis, kuria atsakovė įsigijo ginčo turtą, pripažinta negaliojančia (taip pat atsakovė hipotekos sutartimi užtikrino savo prievolių kreditoriui įvykdymą), hipotekos sutartis laikytina prieštaraujanti imperatyvioms įstatymo normoms, todėl pagrįstai pripažinta niekine ir negaliojančia nuo jos

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

sudarymo momento, kadangi ji buvo sudaryta be teisėto savininko sutikimo.

LApT taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad palikus galioti hipotekos sutartį ieškovas atsidurtų daug blogesnėje padėtyje, nei yra hipotekos kreditorė, nes privalėtų sumokėti likusią turto kainos dalį pardavėjui ir iš nusipirkto buto dar patenkinti hipotekos kreditorės reikalavimą, t. y. sumokėti kito asmens skolą, užtikrintą hipoteka. Susiklosčiusi situacija, įvertinus interesų pusiausvyros principą, lemia tai, kad nėra būtinybės ginti sąžiningo hipotekos kreditoriaus, todėl hipoteka turi būti baigiama teismo sprendimu. CK 4.197 straipsnio 2 dalies 6 punkte numatyta, kad tuo atveju, kai hipotekos sandoris įstatymuose nustatyta tvarka pripažintas negaliojančiu ir nėra būtinybės ginti sąžiningo hipotekos kreditoriaus, Hipotekos registre įregistruota hipoteka baigiama ir išregistruojama iš Hipotekos registro pateikus įsiteisėjusį teismo sprendimą dėl hipotekos sandorio pripažinimo negaliojančiu.

Civilinėje byloje Nr. [e2-39-330/2023](#), nagrinėdamas ieškinio palikimo nenagrinėtino, kai nurodyti netinkami procesinių dokumentų įteikimo adresai, klausimą, LApT atkreipė dėmesį į tai, kad pirmosios instancijos teismas ieškovei iškėlė ne tik sąlygą nurodyti kitą galimą procesinių dokumentų atsakovei įteikimo adresą, bet ir pagrįsti, jog papildomai nurodytu adresu atsakovės likvidatoriai priima korespondenciją. LApT vertinimu, toks prielaida grįstas pirmosios instancijos teismo reikalavimas laikytinas pertekliniu, jis nepateisinamas CPK normomis, nes objektyviai nustatyti, ar nurodytu adresu siunčiami procesiniai dokumentai yra ir (ar) gali būti įteikti atsakovei (jos atstovui), bus galima tik teismui faktiškai išsiuntus procesinius dokumentus ieškovės nurodytu papildomu adresu ir sulaukus informacijos apie jų įteikimą ar neįteikimą.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

LApT nurodė, kad reikšminga yra ir aplinkybė, kad ieškinį ieškovė pareiškė šešioms solidariems atsakovams. Esant solidariai skolininkų atsakomybei, kreditorius turi teisę reikalauti, kad prievolę įvykdytų tiek visi ar keli skolininkai bendrai, tiek bet kuris iš jų skyriumi, be to, tiek ją visą, tiek jos dalį (CK 6.6 straipsnio 4 dalis). Kreditorius gali atsisakyti reikalavimo teisės vieno iš bendraskolių naudai, išsaugodamas teisę reikalauti įvykdyti prievolę solidariai iš likusių bendraskolių (CK 6.6 straipsnio 8 dalis, 6.8 straipsnio 3 dalis, 6.23 straipsnis). Pripažintina, kad netgi teismui konstatavus, jog ieškovė neištaisė ieškinio trūkumų dėl reikalavimo vienam iš solidarijų atsakovų, palikti nenagrinėtą ieškinį, pareiktą kitiems solidariesiems atsakovams, nebuvo pagrindo, nes nebuvimas galimybės nagrinėti bylą dėl reikalavimo atsakovei pats savaime nesudaro kliūtis tęsti procesą pagal ieškovės ieškinio reikalavimus kitiems solidariesiems atsakovams.

Be to, teismas turėjo pasiūlyti ieškovei apsvarstyti kitų CPK numatytų procesinių dokumentų įteikimo alternatyvų galimybę (pvz., prašymą skirti kuratorių pagal CPK 129 straipsnį), todėl pirmosios instancijos teismas nepagrįstai atsisakė atsakovei skirtus procesinius dokumentus siųsti ieškovės papildomai nurodytu adresu.

Civilinėse bylose Nr. [e2-21-407/2023](#) ir Nr. [e2-6-464/2023](#), nagrinėdamas civilinės bylos sustabdymo klausimą, LApT nurodė, kad tais atvejais, kai dėl norminio teisės akto teisėtumo į administracinį teismą kreipiasi ne civilinę bylą nagrinėjantis teismas (ar kitas teismas), kuris turėtų taikyti norminį teisės aktą, o kitas subjektas, pavyzdžiui, Seimo narys ar Seimo narių grupė, tai nėra laikoma privalomu bylos sustabdymo pagrindu, kaip numatyta CPK 3 straipsnio 4 dalyje ir 163 straipsnio 1 dalies 8 punkte, tačiau toks teisinis

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

reglamentavimas nekliudo teismui spręsti dėl bylos sustabdymo savo iniciatyva, jei pripažįstama, kad kito subjekto kreipimesi keliama sprendžiamam ginčui aktualių normų galiojimo klausimai ir bylą sustabdyti būtina (CPK 162³ straipsnis, 164 straipsnio 4 dalis).

Civilinėje byloje Nr. [e2-37-934/2023](#), spręsdamas teismo liudijimo išdavimo klausimą, LApT nurodė, kad teismo liudijimo išdavimo institutas taikomas kaip procesinė priemonė reikalingiems įrodymams gauti tik tuomet, kai teisme nagrinėjamas konkretus ginčas ir tam ginčui išspręsti reikia tam tikrų įrodymų.

Civilinėje byloje Nr. [e2-74-881/2023](#), nagrinėdamas proceso atnaujinimo dėl teisės normos taikymo klaidos klausimą, LApT nurodė, kad pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į tai, jog apeliantės pareiškimas nėra aiškus (nurodoma, kad ieškinys atsiimamas, bet nurodomi CPK reglamentuojami ieškinio atsisakymo padariniai), bei į tai, kokius reikšmingus ir skirtingus teisinius padarinius sukelia ieškinio atsiėmimas ir atsisakymas, turėjo imtis priemonių, jog tinkamai išsiaiškintų apeliantės valią. Nors apeliantė ir yra atstovaujama nemokumo administratoriaus (atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal JANĮ 118 straipsnio 2 punkte nurodytą mokslinę kvalifikaciją nemokumo administratoriumi siekiantis tapti asmuo nebūtinai turi turėti teisinį išsilavinimą), tačiau tai neatleidžia teismo nuo pareigos tinkamai įvertinti pareikštą valią, ypač tada, kai iš pareiškimo turinio matyti, jog pareiškimą rengęs asmuo galimai nesuvokia skirtumo tarp dviejų teisės institutų (ieškinio atsiėmimo ir atsisakymo). Taigi, egzistuoja proceso atnaujinimo pagrindas, nustatytas CPK 366 straipsnio 1 dalies 9 punkte.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2-7-370/2023](#), pasisakydamas dėl teritorinio teisingumo viešųjų pirkimų bylose, LAPT pažymėjo, kad nei CPK XXI¹ skyriuje, nei Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme nėra įtvirtintų specialiųjų nuostatų dėl bylų dėl civilinių viešojo konkurso teisinių santykių teritorinio teisingumo tarp apygardos teismų, taip pat nėra įtvirtinta nuostatų, kurios leistų perkančiosioms organizacijoms ir tiekėjams susitarti (CPK 32 straipsnio 1 dalis) dėl teritorinio bylos teisingumo pakeitimo ar perkančiosios organizacijos teisės vienašališkai nustatyti apygardos teismą, kuriam būtų teisinga byla dėl viešojo konkurso teisinių santykių (nustatyti teritorinį teisingumą). Taigi, pirkimo skelbime nurodyta informacija apie ginčui nagrinėti teisingą teismą yra informacinio, o ne privalomojo pobūdžio. Perkančiajai organizacijai neturint teisės parinkti bylai nagrinėti teisingą apygardos teismą, jis nustatytinas vadovaujantis bendrosiomis teritorinio teisingumo nuostatomis, nurodytomis CPK IV skyriuje.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, sudarytos tik siekiant informuoti. Apžvalgoje naudojamos nuotraukos iš Lietuvos apeliacinio teismo ir Artūro Jendovickio archyvų.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685, faks. (8 70) 663 060
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2023 m.